

Agrár-környezetvédelmi Modul

Agrár-környezetvédelem, agrotechnológia

KÖRNYEZETGAZDÁLKODÁSI MÉRNÖKI MSc
TERMÉSZETVÉDELMI MÉRNÖKI MSc

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Környezetvédelmi programok az EU-ban és Magyarországon. 101.lecke

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Az EU környezetvédelmi akcióprogramjai 1973 és 1992 között

1. Akcióprogram (1973-1976):

- Legfontosabb célja a a legsúlyosabb környezeti károk, problémák felszámolása
- Központjában a vízvédelem (Rajna, Temze, Bódeni-tó és a tengerek tisztaságának kérdése)
- Kiemelt célágazata az energiaipar
- Hulladékkezelés kérdése (veszélyes hulladékok hangsúlyosan)

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

2. Akcióprogram (1977-1981):

- Légszennyezés, vízszennyezés, a hulladékok által okozott környezetterhelés elleni módszerek kidolgozása
- Minőségi szabványok az ivóvízre és a talajvízre
- Új területei a természetvédelem és a zajterhelés elleni védekezés

3. Akciópogram (1982-1986):

- A feladatok a megelőzés irányába tolódtak el
- Környezeti hatásvizsgálatról szóló direktíva
- Súlypont a vízvédelemről a levegővédelemre helyeződött

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

4. Akcióprogram (1987-1992):

- Elsősorban vízvédelem, levegővédelem, zajterhelés elleni védekezés, hulladékgazdálkodás és -ártalmatlanítás, kérdése, vegyi és genetikailag módosított anyagokkal kapcsolatos problémák
- Környezetvédelmi információkhoz való hozzájutás joga direktíva
- Európai Környezeti Ügynökség (EEA) felállítása 1990-ben
- Európai Információs és Megfigyelő Hálózat (EIONET)

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Az akcióprogramokkal kapcsolatos problémák

1991 Dobřis-vizsgálat – feltárja a legsúlyosabb
környezeti problémákat, azok okait

Eredménye:

- Lassú, de folyamatos romlás következett be a környezet állapotában
- Az intézkedések a közvélemény által figyelemmel kísért kérdések megoldásával foglalkoztak és nem léptek túl a tüneti kezelés szintjén
- Nem voltak elég konkrétak
- Hiányoztak a konkrét célok, a határidők és az érintettek megnevezései
- A környezetvédelmet nem sikerült integrálni a döntéshozatalba

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A 90-es évek környezetpolitikai irányvonalai

5. Akcióprogram (1993-2000) – fordulópon

- Új környezetvédelmi alapelvek
- A következő generációk szemszögéből kezeli a kérdéseket
- Konkrét célok, intézkedések, eszközök megjelölése (határidők, résztvevők megnevezésével)
- Kiszélesíti a környezetpolitikai eszközök skáláját
- Környezet, mint érték az árakban és költségekben
- Hatékony környezetpolitikai intézményrendszer kiépítése (Általános Konzultatív Fórum, Megvalósítási Hálózat, Környezetpolitikai Felülvizsgálati Csoport).
- A környezetpolitika először kísérli meg a beleszólást az ipar, az energiagazdaság, az idegenforgalom, a közlekedés és a mezőgazdaság politikáiba.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Az új évezred első évtizedének programja

6. Környezetvédelmi Akcióprogram (2001-2010): „A mi jövőnk, a mi választásunk”

Prioritások:

1. Éghajlatváltozás megállítása,
2. Természetvédelem, a biológiai sokféleség megőrzése,
3. A környezet-egészségvédelem, humánegészségügy,
4. Természeti erőforrások megőrzése, fenntartható használata és hulladékgazdálkodás

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Az előbbi négy területen a kívánt változást a következő környezetpolitikai eszközökkel kívánják segíteni:

- A létező környezetvédelmi jogszabályok betartása, gyakorlati megvalósítása
- Környezetvédelmi szempontok integrációja az egyéb közösségi politikákba
- Szoros együttműködés kialakítása a gazdasággal és a fogyasztókkal, környezetvédelmi költségek internalizálása, fogyasztói szokások befolyásolása
- Polgárok környezeti adatokhoz, információkhoz való hozzájutásának elősegítése
- Környezettudatos területhasználat felé mozdulás

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Néhány fontosabb cél

- 2008-2012 között a szén-dioxid kibocsátását az 1990-es szinthez képest 8%-al csökkenteni
- 2020-ig az üvegházhatású gázok kibocsátását az 1990-es szinthez képest 20-40%-al csökkenteni
- Energiatermelés rendszerének újragondolása
- Fokozottab talaj- és erdővédelem
- Legértékesebb élőhelyek védelme a Natura 2000 hálózat felállításával
- A hulladékgazdálkodás prioritási sorrendje: megelőzés, újrahasználat, újrahasznosítás, égetés és végül lerakás
- ...

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Magyarország környezetvédelmi programjai

A Nemzeti Környezetvédelmi Program (1997-2002)

A Nemzeti Környezetvédelmi Program elkészítését és végrehajtását a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995, évi LIII. Törvény írta elő

Hat évre szóló beavatkozási tervrendszer , amely a jelen környezeti problémáinak megoldását, illetve a jövő problémáinak megelőzését kívánja szolgálni.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A Nemzeti Környezetvédelmi Program legfontosabb alapozó dokumentumai

- A Kormány Modernizációs Programja: fő feladata a gazdasági fejlődés és a környezetvédelmi érdekek összehangolása
- Rövid- és Középtávú Környezetvédelmi Intézkedési Terv
- Nemzeti Környezet- és Természetpolitikai Konceptió
- Közép- és Kelet Európai Környezeti Intézkedési Terv (1993, Luzern)
- Az EU 5. Környezetvédelmi Akcióprogramja
- Az ENSZ által elfogadott „Feladatok a XXI. Századra” c. dokumentum

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A Nemzeti Környezetvédelmi Program fő céljai

- Egészséges környezet feltételeinek biztosítása, az emberi egészséget veszélyeztető, károsító hatások megelőzése, csökkentése, megszüntetése, a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése, javítása és helyreállítása
- Az élő és élettelen környezet természetközeli állapotának megőrzése
- A természeti erőforrásokkal való gazdálkodásban a fenntartható fejlődés elveinek figyelembe vétele
- Gazdasági fejlődés és a környezet viszonyának megvalósítása

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Közösségi Vívmányok (Acquis Communautaire) Átvételének Programja (ANP) környezetvédelmi hivatkozásai

- 1999-ben fogadta el a kormány, a 200-2002 időszakot foglalja magába
- A környezetvédelmi jogharmonizációt 2001-ig befejezni
- A környezetvédelmi intézményfejlesztést a jogharmonizációval összhangban valósítjuk meg
- A végrehajtás 2001 végéig teljesül a belső piaccal kapcsolatos jogszabályok területén, a határokon áttejedő szennyezések összefüggésében, új létesítményekre vonatkozóan
- PHARE és ISPA támogatások feltételeinek hatékony biztosítása

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A magyar környezetvédelem tervezési rendszerének keretei

- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Ktv.)
- **A környezetvédelmi tervezés alapja a hatévenként megújítandó Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP).**
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 53. § (1) („...*a Nemzeti Környezetvédelmi Program részét képező Nemzeti Természetvédelmi Alaptervet kell készíteni.*”)
- 83/1997. (IX. 26.) OGY határozat 2. pontja alapján: évente intézkedési tervek
- Kétévente és hatévente beszámolás az Országgyűlésnek.

2003: Az Országgyűlés elfogadta
a második Nemzeti Környezetvédelmi Programot.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A második Nemzeti Környezetvédelmi Program (2003-2008)

- Az NKP-II új, korszerűbb szerkezetben, de szerves folytatását képezi az első Nemzeti Környezetvédelmi Programnak.
- Az NKP-II környezetpolitikai megalapozása során feltárt hazai problémák megoldása nagyrészt egybeesik az EU csatlakozással összefüggő környezetpolitikai célkitűzéseinkkel, és egyéb nemzetközi egyezményekből eredő kötelezettségeinkkel is.
- Az NKP-II kilenc tematikus akcióprogramjában előirányzott feladatok költségvetési forrásból fedezett része 2002.évi árszinten mintegy 2100 Mrd Ft, a teljes ráfordítás mintegy 4200 Mrd Ft.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

NKP-II tematikus akcióprogramok

1. Környezettudatosság növelése
2. Éghajlatváltozás
3. Környezetegészségügy és élelmiszerbiztonság
4. Városi környezetminőség
5. Biológiai sokféleség védelme és tájvédelem
6. Vidéki környezetminőség, terület- és földhasználat
7. Vizeink védelme és fenntartható használata
8. Hulladékgazdálkodás
9. Környezetbiztonság

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Kapcsolódás más tervekhez és programokhoz

- Magyarország Középtávú Gazdaságpolitikai Programja
- Országos Területfejlesztési Konceptió
- Országos Területrendezési Terv
- Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT)
- Környezetvédelmi Kohéziós Alap Stratégia
- Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programja - Környezetegészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Akcióprogram
- Vízgazdálkodás Országos Konceptiója
- Ivóvízminőség-javító Program
- Ivóvízbázisvédelmi Program
- Nemzeti Települési Szennyvíz-elvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program
- Vásárhelyi Terv továbbfejlesztése(VTT)
- Országos Környezeti Kármentesítési Program

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Kapcsolódás más tervekhez és programokhoz

- Országos Hulladékgazdálkodási Terv (OHT)
- Központi Nukleáris Pénzügyi Alapból finanszírozott projektek
- Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program (NAKP)
- Közlekedéspolitikai Konceptió
- Kis- és Középvállalkozások Fejlesztési Stratégiája
- EU előcsatlakozási alapok (PHARE, ISPA, SAPARD)
- LIFE III.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A végrehajtás ütemezése

- **2010-re a levegő minősége az ország minden településén feleljen meg az egészségügyi határértékeknek**
- **2015-ig felszíni és felszín alatti vizeink minősége feleljen meg az Európai Unió Víz keretirányelve szerinti „jó ökológiai állapot” követelményeinek**
- **2009 végére további 877 település 2 750 000 lakosa számára biztosítjuk az EU minőségi követelményeinek is megfelelő ivóvíz szolgáltatást**

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A végrehajtás ütemezése

Cél 2015-ig az ország egész területén biztosítani a szennyvizek megfelelő szintű kezelését

- **2008-ig az érzékeny területeken az összes települési szennyvíz megfelelő mértékű tisztítása**
- **A többi területen a megfelelően tisztított szennyvíz aránya a 2000. évi 46%-ról 2015-ig 83%-ra nő**
- **2015-re összesen 2312 településnek lesz megfelelő szennyvízgyűjtő rendszere és kiépített szennyvíztisztítója**
(1472 településen EU követelmény, további 840 kistelepülésen vízbázis és felszín alatti vizeink védelme érdekében)
- **A csatornába való bekötés műszaki feltételeit 2015-re a 2000. évi 57% helyett a lakosság 85%-a számára biztosítjuk**
- **A fennmaradó, gazdaságosan nem csatornázható kistelepüléseken és település-részekén, a szennyvizek ártalommentes és költséghatékony elhelyezése környezetkímélő egyedi kislétesítmények üzembe helyezésével valósul meg.**

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A végrehajtás finanszírozása

2003-2008 évben az NKP-II alatt várhatóan megvalósuló EU által támogatott projektek (ISPA, KA 2004-2006, KIOP) összértéke és finanszírozási struktúrája szakterületenként (ÁFA nélkül, 260Ft/Euró árfolyammal számolva, millió Ft-ban)

Program	Elszámolható költség	EU	Központi költségvetés	Önkormányzat	Magán szektor
Szennyvízkezelés	353 745	210 281	108 669	34 793	0
Települési komplex hulladékgazdálkodás	201 224	125 817	55 285	20 122	0
Állati hulladék	5 313	2 490	764	66	1 992
Egészségügyi hulladék, építési hulladék	3 320	2 490	747	83	0
Hulladék összesen	209 857	130 797	56 796	20 271	1 992
Ivóvíz	15 957	11 937	2 618	1 402	0
Kármentesítés	14 181	11 013	2 414	754	0
VTT	6 331	4 749	1 583	0	0
Természetvédelem	2 979	2 235	745	0	0
Levegő- és zajterhelés mérséklése	1 148	861	287	0	0
Energiagazdálkodás környezetbarát fejlesztése	13 143	3 943	1 183	131	7 886
Összesen	617341	375816	174295	57351	9878

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

A második Nemzeti Környezetvédelmi Program (2003-2008)

- Az NKP II. időszakában **jelentősen átalakul a finanszírozási struktúra** is. Az NKP II. időszak elején (2003-2004-ben) az állami költségvetés várhatóan a környezetvédelmi kiadások 56-58%-át, az önkormányzatok (a lakossággal együtt) a kiadások 10-11%-át, a gazdálkodó szervezetek a 23-24%-át, a külső források 7-8%-át fedezik.
- **Az állami költségvetés környezetvédelmi kiadásai az NKP II. időszaka alatt volumenében nőnek, részaránya ugyanakkor fokozatosan csökken, 2008-ra 47-48%-ra.**
- **Ezzel párhuzamosan a többi forrás szerepe nő.** Az önkormányzati rész (a lakossággal együtt) várhatóan 12-13% lesz.
- Az államháztartási szektor mellett meghatározóvá válik a gazdálkodók szerepvállalása. A gazdálkodói források az időszak végére az összes kiadás 26-28%-át adják ki.
- A külső források aránya közel megduplázódik (hitelek és EU támogatások), eléri a 12-14%-ot.

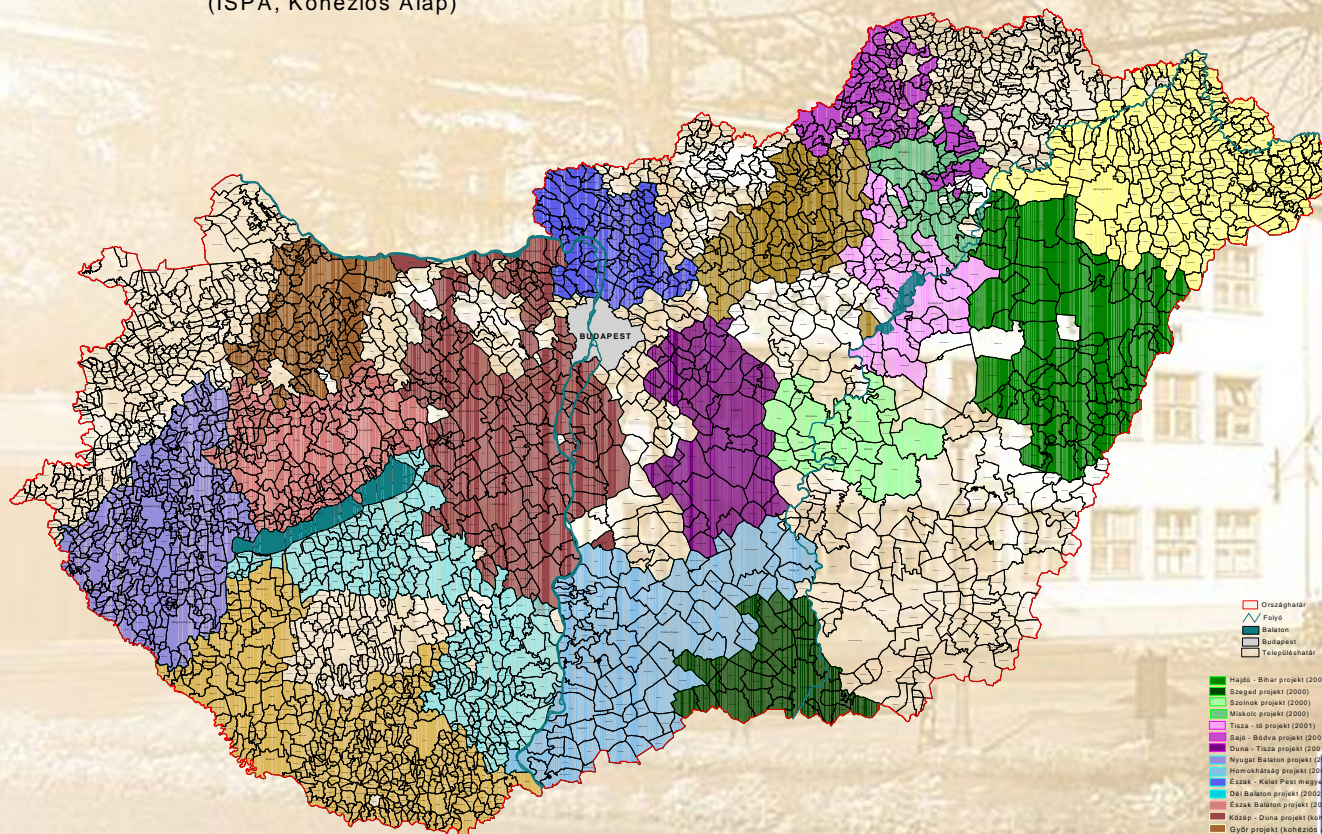

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Regionális hulladékgazdálkodási projektek (ISPA, Kohéziós Alap)

Regionális hulladékgazdálkodási projektek
(ISPA, Kohéziós Alap)

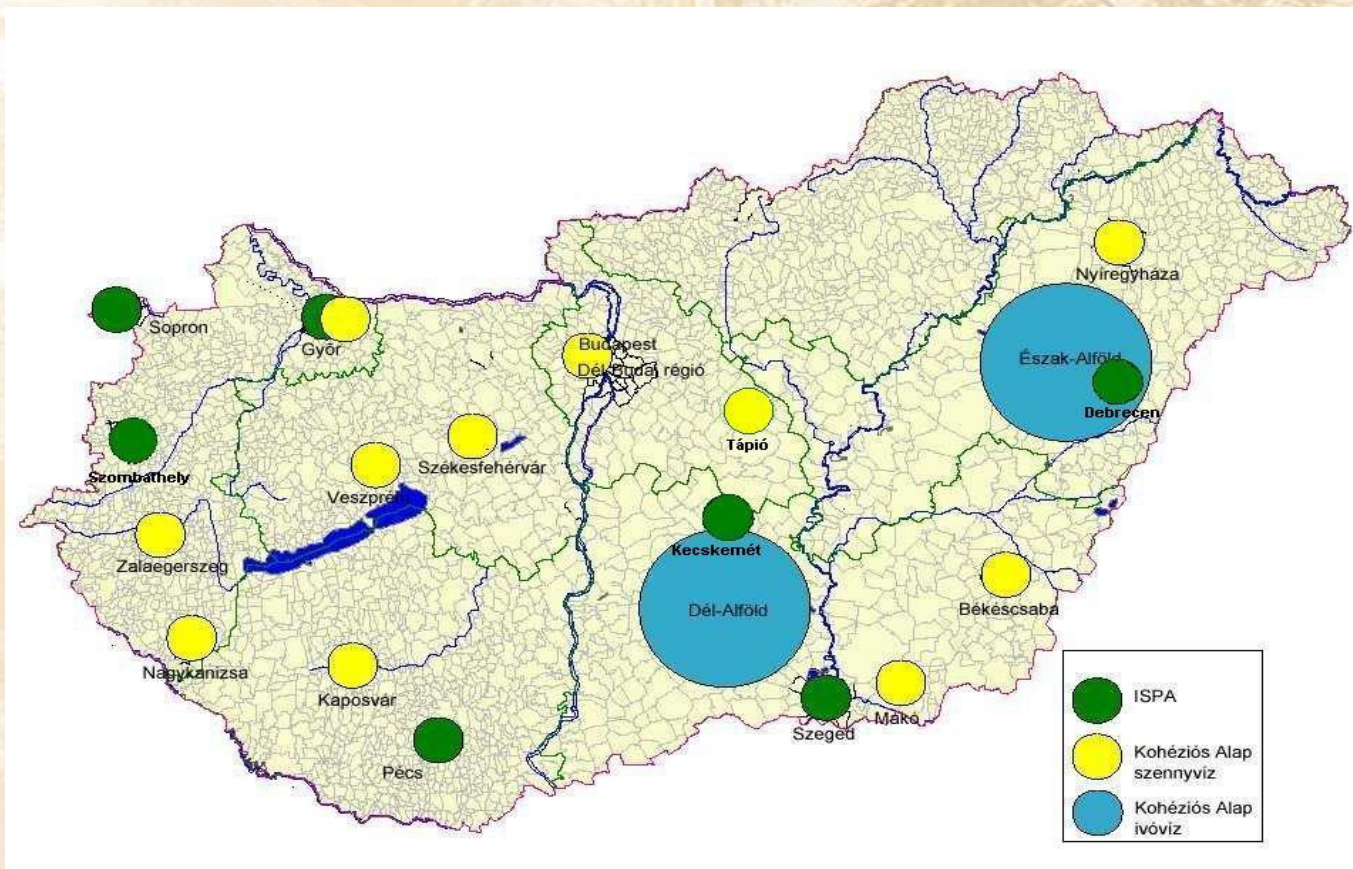

- Országghatár
- Folyó
- Balaton
- Budapest
- Településhatár
- Hajdú - Bihar projekt (2000)
- Szeged projekt (2000)
- Székesváros projekt (2000)
- Miskolc projekt (2000)
- Tisza - 10 projekt (2001)
- Ságo - Bodva projekt (2001)
- Duna - Tisza projekt (2001)
- Nyugat-Balaton projekt (2002)
- Hemkötés projekt (2002)
- Észak - Közép-Pannónia projekt (2002)
- Dél-Balaton projekt (2002)
- Észak-Balaton projekt (2002)
- Közép - Duna projekt (Kohéziós Alap)
- Cyber projekt (Kohéziós Alap)
- Héves projekt (Kohéziós Alap)
- Mecsek projekt (Kohéziós Alap)
- Szabolcs projekt (Kohéziós Alap)

Projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

ISPA Kohéziós Alap

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

ELŐADÁS/GYAKORLAT

Felhasznált források

- Szakirodalom:
 1. Ángyán J.- Fésűs I.- Podmaniczky L.- Tar F.- Vajnáné Madarassy A.: 1999. Nemzeti Agrár- környezetvédelmi Program. Agrár- környezetgazdálkodási tanulmányi kötetek. 1. kötet, FVM, Budapest, 174 p.
 2. Ángyán J.- Menyhért Z. : 1988. Integrált, alkalmazkodó növénytermesztés. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 163 p.
 3. Demeter, A. (szerk) (2000) Natura 2000 – Európai hálózat a természeti értékek megőrzésére, Öko Rt., Budapest
- Egyéb források:
 1. A nemzeti agrár-környezetgazdálkodás honlapja: www.nakp.hu
 2. A NATURA 2000 honlapja: www.natura2000.hu

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg

Debrecen Egyetem
Mezőgazdaság- Élelmiszertudományi és
Környezetgazdálkodási Kar

Pannon Egyetem
Georgikon Kar

Köszönöm a figyelmet!

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg